

ئەنجامى ھەلبۇزاردن و پرسى پېكھىننى ھۆكۈمەت

24-10-2024

نوسەرھەكان

زىيان رۆژھەلاتى

كورتە : دواى دوختىنىكى چەندجارە، ھەلبۇزاردن كرا و، تاقىكردنەوھى حىزب و لايەنەكان لەبارەى ژمارەى دەنگەكانىان كۆتايىھات، ئىستاش نۆرەى پرسىيارە سەختەكەى دواى ھەلبۇزاردنە 'ھۆكۈمەت كەى و چۆن پېكھىت؟' بېجگە لەوھ، ئەوھش گىرنگە داخۇ 'ئەنجامەكان چ و اتايەكىان ھەيە و دەتوانن لەرووى سىياسىيەوھ چىمان لەبارەى داھاتووى ھەرىمى كوردستانەوھ پى بلىن؟' پېچەوانەى زۆربەى ئەوانەى پېشېنى دەكەن ماسۇنىكى نەفەس پىرووكىنى درىژ لەبەردەم بېت بۇ پېكھىننى ھۆكۈمەت، ئەگەرى ئەوھى زووتر لە جاران ھۆكۈمەت پېكھىت، زىاترە. بەلام بەرلەوھى باس لەوھ بىرئىت، جارى گىرنگە چاوپىك بە ئەنجامەكاندا بىخىننەوھ. وا ديارە ھەندىك لە لايەنەكان تانەيان لەسەر ئەنجامەكان ھەيە، بەلام ئەگەر جارى ئىمە ئەو ئەنجامە بەرايىە بە بنەما و ھەربىگىن كە كۆمىسىوونى ھەلبۇزاردن رايگە ياندووه، دەتوانن بېژىن ھەلبۇزاردن نەخشەى سىياسىي ھەرىمى كوردستانى نەگۆرى، بەلام سىكۆچكەيەكى بەھىزى لە پارتى، يەكئىتى و نەوھى نوئى دروستكرد، كە دەتوانن زىاتر لە لايەنەكانى دىكە لەسەر رووداوهكانى ھەرىمى كوردستان كاريگەر بن. چۆن لە ئەنجامەكان تېبگەين؟ يەكەم: دەنگى پارتى لە ھەلبۇزاردن 2021دا لە ناوچەكانى دەوربەرى شارە گەورەكاندا زۆرتىر بوو، بەلام ئەمجارەيان جوگرافىاي دەنگەكانى رووبەرىكى فراوانترى و ھەرگرتووه. لە ھەلبۇزاردن 2021، گەورەترىن تەگەرەى پارتى لە شوپنىكى وەك ھەولېز؛ رازىكردن دەنگدەرى شارنشىن بوو كە بەپىي ئەنجامەكانى 2024، ئىستا ئەو خەمەى نەماوھ و لە ژىنگەى لادىنشىن و شارنشىنى پارىزگاگەدا، دەنگى زۆرى ھەيە و مشتومرەكانى سەبارەت بە پىگەى خۆى لە ھەولېز بە جورىك يەكلاكردەوھ، كە نىكەى 60 ھەزار دەنگى لە كۆى دەنگى ھەر شەش لايەنە سەرەكىيە رىكابەرەكەى زىاترە. لە دەووك لە 2021 چەقى دەنگەكانى پارتى لە بەشى ناوھراست و باكوروى رۆژھەلاتى پارىزگاي دەووك وەك قەزاي دەووك - زاخۇ و سىمىل بوو. لە مىلى رۆژھەلات و باشوورى پارىزگاي دەووكىش، لە شوپنەكانى وەك ئامىدى، دىرەلووك و شىلادزى ئاكرى و بەردەپەش ھىزەكانى دىكەى وەك يەكگرتووى ئىسلامى و يەكئىتى تەگەرەيان بۇ پارتى دروستكردبوو، ھەرچەندە لەو شوپنانش پىگەى بەھىزى ھەبوو، بەلام ئەمجارە زۆرىنەى دەنگەكانى سەرتاسەرى دەووكى بردووه، بەجورىك زىاتر لە 140 ھەزار

دهنگى خۆى زياد كردوو و 268 هزار و 327 دهنگى له كۆى دهنگى هه موو لايه نه كانى ديكه زيتر هيناوه. له سلیمانی و هه له بجهش گۆرانكارى كردوو، به گۆيرهى هه لېژاردنى 2021 و له كۆى ههردوو شوين 7 هزار و 881 دهنگى زياد كردوو، به لام به راورد به هه ولير و دهوك، ئه وه گۆرانىكى گه و ره نيه. بو پارتى؛ ئه م ئه نجامه سوود و زيانيشى هه به. قازانجىكى زورى كرد چونكه سه ره پاي ئه وهى زۆرهى هه لمه تى هه لېژاردنى لايه نه كانى ديكه به شيوهى راسته وخۆ و ناراسته وخۆ دژى ئه و بوو، 229 هزار و 963 دهنگى زيتر له هه لېژاردنى 2021 به دهسته هينا. له رووى سياسيه وه ئه مه وا له شيعه كانى عيراق و ئيرانيش ده كات، هه ولى په يوه نديه كى به هيزتر له گه ل پارتى بدن، ئه ويش له كاتى كدا له دواى هه لېژاردنى ئه نجوومه نى پاريزگانى عيراق، ديزاينى سياسيه نى دۆخى ئيدارىيى پاريزگا هاوسنووره كان له گه ل هه ريئى كوردستان له هيللى دپاله - كه ركووك - موسل، كه لكه لهى ديزاينىكى نوئى سياسى له هه ريئى كوردستانيش خستبووه سه رى هه نديك لايه نى نيوخۆبى و ده ره كى عيراق، كه تيدا پارتى لاوازببت. له دواى هه لېژاردنى ئه نجوومه نى پاريزگانى عيراق، سياسه تى توركييا بو زيندوو كردنه وهى مؤدبلى نفوز له رپى توركمانه كانه وه ئه نجامىكى ئه وتۆى نه بوو. له كه ركووك، توركمانيك له ده ره وهى خواستى به رهى توركمانى بووه جيگرى پاريزگار و، به رهى توركمانى به هه موو كانديه كانى خۆيه وه له م هه لېژاردنهى هه ريئى كوردستان كه متر له 2000 دهنگى هينا، بو به بايه خى هه ولير بو توركياش وه ك تاكه شويندىكى گرنگ له سياسه ته عيراقيه كهى ئه نقه ره زيتر ده كات. ئه مه جگه له وهى به هوى ده ستپيكردى قوناخىكى نوئى كرانه وهى كوردى، ئه نقه ره پيوستيه كى زيترى به پارتى ديموكراتى كوردستان ده ببت. هه لبه ت ئه نجامه كه زه ره ريشى بو پارتى تيدا به، چونكه به هوى دابه شبوونى بازنه كانه وه ژماره يه كى به رچاوى كورسيه كانى پيشووى له ده ستداه، كه له وان هه له دانوستانده كانى پيگه هينانى حكومه تدا به قازانجى نه شكيتته وه. دووه م: ئه نجامه كانى هه لېژاردن بو به كيتيش برده نه وه بوو. ئه و حيزبه به راورد به سالى 2021، 193 هزار و 425 دهنگى زياد كردوو. پيده چى له هه له بجه دهنگى كه مى كرديت، به لام هه ر به يه كه مى مايه وه. له هه ريه ك له سلیمانى و هه وليريش نزيكهى دووه يندهى 2021 دهنگه كانى خۆى زياد كردوو. له لايه كى ديكه وه حيزبه جيا بووه وه سه ره كيه كان له يه كيتى، وه ك گۆران و به رهى گه ل نه يانتوانى سه ركه وتنىكى ئه وتۆ تۆماربهن، به وه ش سه رووكى يه كيتى توانى له م هه لېژاردنه دا حيزبه كهى گليريكاته وه، هه روه ها پيگه كى خۆى وه ك سه رووكى بن ركبهرى حيزبه كهى، قايم بكات. بو يه كيتى، ده نگه رهى نارازى له هه ولير ئامانجىكى سه ره كى بوو كه زۆر لايه نى ديكه ش چاوى تيبرى بوو. له نيو ئيسلاميه كاندا كه ئه وانيش چاويان له و ده نگه ره نى هه ولير بوو، يه كگرتوو قه له م بازىكى گه و رهى كرد و نزيكهى شه ش جار دهنگه كانى زياد كرد، كۆمه لى ئيسلامى له هه ولير جياوازيه كى ئه وتۆى نه كرد و نزيك له خۆى ماويه وه، به لام له وان هه له بنه ره تدا بزارهى ده نگه ره ئيسلامى له گه ل يه كيتى نه يه ته وه، سه ره پاي ئه وهى له ماوهى هه لمه تى هه لېژاردندا، سه رووكى يه كيتى ده يويست سووزى ئيسلاميه كان رابكيشيت. بو به ده توانين بيزين گه و ره ترين ته گه رهى يه كيتى له هه ولير، نه وهى نوئ و ليستى به رهى گه ل و ره وتى هه لوئيست بوو. له نيو ئه وان هه شدا ته نيا نه وهى نوئ بوو وه ك ركبهرىكى گرنگى يه كيتى له هه ولير خۆى جيگير كرد، كه سن هه لېژاردنه له دواى يه ك، ده نگه كانى خۆى له هه ولير پله به پله زيتر ده كات. كارنامهى يه كيتى له دهوك شتىكى گه و رهى تيدا نه بوو. به به راورد به 2021 ده ورى 3400 دهنگىكى زياد كردوو. هه رچونيك بيت، ئه م هه لېژاردنه تاقىكرده وه يه كى گه و ره بوو بو سه رووكى يه كيتى بو ئه وهى پيگه كى خۆى وه ك ده سه لاتدارى سه ره كى حيزبه كهى جيگيريكات، به لام تاقىكرده يه وه يه كى ديكه يشه بو ئه دا سياسيه كهى و چوونيه تى مامه له كردن به و هيزهى ده ستى، له دانوستانده كانى له گه ل پارتى ديموكراتى كوردستان. سنيهم: كارنامهى نه وهى نوئ سه رنجراكيشه، له به رئه وهى ئه و جولانه وه يه سه ره پاي ئه وهى پيكا ته يه كى حيزبى كارىگه رى نيه، كه چى له هه ر سن هه لېژاردنه كهى 2018، 2021 و 2024 دا پله به پله دهنگى خۆى زياد كردوو، ئيستاش وه ك ئه دريسى سه ره كى ئوپوزيسيونى سياسى ليها توه. چواره م: ره وته ئيسلاميه كان له هه ولير و سلیمانى به هيزتر بوون،

به لأم له دهۆك له پاشه كشه دان. به ئه گهرى زۆره وه سياسه تى پارتى بۆ به كارهينانى په يوه ندىيه نه ريتيه كانى
 كۆمه لگه وه كاندید كردنى خه لك له تيره و هوژى جياجيا، كارى گهرى له سه ر ئه وه هه بووه. چونكه
 هه ردوو كيان له يه ك هه وه وه دهنگ ده بهن. هه ر ئه وه ده تواني ت هۆكارى زياد بوونى دهنگه كانى نه وهى نو ئ له
 دهۆكيش روون بكاته وه، كه زياتر له دووهيندهى 2021 دهنگى له وى هيناوه. واتا له دهۆك ئه وه دهنگه رهى
 كه متر بايه خ به په يوه ندىيه ئايينى و خزماتييه كان ده دات، رووى له بزاره يه كى وه ك نه وهى نو ئ كردووه. ريژهى
 هاوبه شى دهنگى كاندیده كانى سن لايه نى براوهى بازنه كان پينجه م: به پى ئه نجامه كان ده رده كه وي ت؛ جگه له
 شوپينكى وه ك هه له بجه كه ئه ويش ژماره ي دهنگه ره كانى كه متره، ريژهى هاوبه شى ئه وه دهنگه كى كه كاندیدی
 حيزه كان هيناويانه زۆر كه مه، ئه وه ش ده ريده خات له م هه لبزار دنه دا كاندیده كان رو ئى سه ره كيان نه بووه،
 به لكو حيزب و له راستيشدا زياتر له حيزبش، سه ركرده ي حيزبه كان ده ورى كارايان له گلي كرنه وهى دهنگه كاندا
 هه بووه. شه شه م: ئه وه ش ده ركه وت ها توها وارى سو شيا لميديا و هه بوونى فو لئو وه رزى زۆر، كارى گهرى به كى
 كه و ره ي له سه ر ره فتارى دهنگه ران نييه. كه مپى دهنگى ژماره يه كى به رچاو له بانگخوازه كانى سو شيا لميديا يان
 ئه وانى ديكه فو لئو وه رزى زۆريان هه يه؛ ئه وهى به روونى ده رخت. بو چى له وانى هه حكومه ت زوو پي كبيت؟ خو ئ
 له راستيدا حكومه ته كانى دواى هه لبزار دن له هه ري م كوردستان هه ميشه زۆريان پى چوو ه تا وه كو پي كبين،
 ئه مه ي ئيستاش هه روا ئاسان نابي ت، به لأم رهنگه به و جو ره ي جارى پيشووش نه بى، كه ده مي كى دري ژى خاياند
 چونكه: يه كه م: پي چه وانى ئه وه هه موو سيناريو يانه ي ريز ده كرين، يه ك سيناريو ي سه ره كى بۆ پي كه ينانى
 حكومه ت هه يه. ئه ويش ئه وه يه حكومه ت به بى پارتى و يه كي تى پي كنايه ت. پارتى ئه مه ده زان ي ت بو يه هه ر له
 هه لمه تى هه لبزار دنه وه تايستاش هه ميشه ده رگايه كى بۆ يه كي تى به كراوه ي هيشتو وه ته وه. دووه م:
 ميكانيزمه كانى برباردان له لاي يه كي تى ئاسانترن له جاران، به جو ري ك له وانى هه له كو بو ونه وه يه كى لوونكه دا زۆر
 شت يه كلا بكا ته وه. سي يه م: به ئه گهرى زۆره وه به هو ئى ئالوزيه كانى ناوچه كه، هه ري به ك له ئه كت ره
 ده ره كيه كانى كارى گهر له سه ر سه ر پرۆسه ي پي كه ينانى حكومه ت، خوازيارى ئه وه ن كابينه ي ئه مجاره زووتر
 پي كبيت. بۆ حكومه تى عيراق، بۆ شيعه كان و ته نانته بۆ ئيرانيش له م كاته دا ناروونى دو خى هه ري م كوردستان
 ده توان ي ت ري گه بۆ گرفتى ئه منى بكاته وه. هه ر له بنه رته دا به هو ئى شه ر له ناوچه كه، ده ر فه تي كى نو ئ بۆ كورد
 ها تو وه ته پيش. سه رنجى لايه نه ده ره كيه كان جاري كى ديكه چوو ته وه سه ر پرسى كورد و بايه خى پي گه كى كورد
 له رووى سياسى و ئه منيه وه زيادى كردووه. بۆ يه كه مجار دواى 45 سال، ئيران كوردي كى سوننه ي كرده پاريزگار
 و په يوه ندىيه كانى له گه ل هه ري م كوردستانيش ئاسايى كرده وه. بۆ توركي ا كه به نياز ه قو ناخي كى نو ئ سه باره ت
 به پرسى كورد ده ستپي كات، ئاسايى بو ونه وهى په يوه ندىيه كانى پارتى و يه كي تى و پي كه اتنى حكومه ت بايه خي كى
 گرنگى هه يه. ته نانته ئه گه ر ئه وه ش نه بي ت، ديسان هه ر بو ئى گرنگه، چونكه نا ته بايى يه كي تى و پارتى ده ر فه تى
 مانو رى زياتر به په كه كه ده دات. چوا ره م: سالى داها تو وه هه لبزار دن ي كى ديكه له پيشه و هه ردو ولايه نى سه ره كى
 هه ري م كوردستان ما وه يه كى كه ميان له به ر ده سه ته بۆ ئه وهى جاري كى ديكه دهنگه ران به م شي وه يه ئيستا
 رازى بي كه ن و، بو يان گونجا و نييه كاتي كى زۆرى ئه مه به گف تو گو ئى پي كه ينانى حكومه ت به في رۆ بده ن. له كو تا ييدا،
 ناكري ئه وه له به ر چاو نه گر ين كه فا كت هرى كه سيش كارى گهرى له سه ر په يوه ندىيه كانى يه كي تى و پارتى هه يه،
 كه له وانى هه گف تو گو كان ئالوز بكا ت. به لأم ئه گه ر هه ردو ولا له سه ر بنه ماي سوود و زيان بجو لينه وه،
 ئه مجاره يان پي كه ينانى حكومه ت له جارى پيشوو ئاسانتر ده بي ت.

دوای دواختنئیکى چەندجارە، هەلبژاردن کرا و، تاقیکردنەوهى حیزب و لایەنەکان لەبارەى ژمارەى دەنگەکانیان کۆتاییهات، ئیستاش نۆرەى پرسیارە سەختەکەى دوای هەلبژاردنە 'حکومەت کەى و چۆن پێکدیت؟' بېجگە لەوه، ئەوهش گرنگە داخو 'ئەنجامەکان چ و اتایەکیان هەیه و دەتوانن لەرووى سیاسییەوه چیمان لەبارەى داهاووئى هەرئیمى کوردستانەوه پێ بلین؟'

پنچەوانەى زۆرەى ئەوانەى پێشبینی دەکەن ماسۆنئیکى ئەفەس پووکینى درێژ لەبەردەم بێت بۆ پێکھێنانى حکومەت، ئەگەرى ئەوهى زووتر لە جاران حکومەت پێکبێت، زیاترە. بەلام بەرلەوهى باس لەوه بکریت، جارێ گرنگە چاویک بە ئەنجامەکاندا بخشینینەوه. وا دیارە هەندێک لە لایەنەکان تانەیان لەسەر ئەنجامەکان هەیه، بەلام ئەگەر جارێ ئیمە ئەو ئەنجامە بەراییه بە بنەما وەرگیرین کە کۆمیسییۆنى هەلبژاردن رایگەباندوو، دەتوانین بێژین هەلبژاردن نەخشەى سیاسى هەرئیمى کوردستانى نەگۆرى، بەلام سێکوچکەیهکى بەهێزى لە پارتى، یەکیتى و ئەوهى نوێ دروستکرد، کە دەتوانن زیاتر لە لایەنەکانى دیکە لەسەر رووداوهکانى هەرئیمى کوردستان کاریگەر بن.

چۆن لە ئەنجامەکان تیبگەین؟

یەكەم: دەنگى پارتى لە هەلبژاردنى 2021دا لە ناوچەکانى دەوربەرى شارە گەورەکاندا زۆرتر بوو، بەلام ئەمجارەیان جوگرافىای دەنگەکانى رووبەرئیکى فراوانترى وەرگرتوو. لە هەلبژاردنى 2021، گەورەترین تەگەرەى پارتى لە شوپنئیکى وەک هەولێر؛ رازیکردنى دەنگەرى شارنشین بوو کە بەپێى ئەنجامەکانى 2024، ئیستا ئەو خەمەى نەماوه و لە ژینگەى لادینشین و شارنشینى پارێزگاگەدا، دەنگى زۆرى هەیه و مشتومرەکانى سەبارەت بە پێگەى خۆى لە هەولێر بە جۆریک یەکلکاردەوه، کە نزیکەى 60 هەزار دەنگى لە کۆى دەنگى هەر شەش لایەنە سەرەکییە رکا بەرەکەى زیاترە. لە دھۆک لە 2021 چەقى دەنگەکانى پارتى لە بەشى ناوەرەست و باکوورى رۆژھەلاتى پارێزگاى دھۆک وەک قەزای دھۆک - زاخو و سیمیل بوو. لە ملی رۆژھەلات و باشوورى پارێزگاى دھۆکیش، لە شوپنەکانى وەک نامیدی، دیرەلووک و شیلادزئ ئاکرئ و بەردەرەش هیزەکانى دیکەى وەک یەگرتووئى ئیسلاامى و یەکیتى تەگەرەیان بۆ پارتى دروستکردبوو، هەرچەندە لەو شوپنانش پێگەى بەهێزى هەبوو، بەلام ئەمجارە زۆرینەى دەنگەکانى سەرتاسەرى دھۆکى بردوو، بەجۆریک زیاتر لە 140 هەزار دەنگى خۆى زیاد کردوو و 268 هەزار و 327 دەنگى لە کۆى دەنگى هەموو لایەنەکانى دیکە زیاتر هیناوه. لە سلیمانى و هەلەبجەش گۆرانکارى کردوو، بەگۆرەى هەلبژاردنى 2021 و لە کۆى هەردوو شوپن 7 هەزار و 881 دەنگى زیاد کردوو، بەلام بەراورد بە هەولێر و دھۆک، ئەو گۆرانئیکى گەورە نییە.

بۆ پارتى؛ ئەم ئەنجامە سوود و زیانبیشى هەیه. قازانجئیکى زۆرى کرد چونکە سەرەرای ئەوهى زۆرەى هەلمەتى هەلبژاردنى لایەنەکانى دیکە بەشئیهى راستەوخۆ و ناراستەوخۆ دزئ ئەو بوو، 229 هەزار و 963 دەنگى زیاتر لە هەلبژاردنى 2021 بەدەستھینا. لە رووى سیاسییەوه ئەمە وا لە شیعەکانى عێراق و ئێرانیش دەکات، هەولئى پەیوەندییەکی بەهیزتر لەگەل پارتى بەدەن، ئەویش لە کاتیگدا لەدوای هەلبژاردنى ئەنجومەنى پارێزگاگانى عێراق، دیزاینئى سیاسییانەى دۆخى ئیدارى پاریزگا هاوسنووورەکان لەگەل هەرئیمى کوردستان لە هئلی دیالە - کەرکووک - موسل، کەلگەلەى دیزاینئیکى نوئى سیاسى لە هەرئیمى کوردستانیش خستبووه سەرى هەندیک لایەنى نیوخۆئى و دەرەکی عێراق، کە تیبدا پارتى لاوازبیت.

لەدوای هەلبژاردنى ئەنجومەنى پارێزگاگانى عێراق، سیاسەتى تورکیا بۆ زیندووکردنەوهى مۆدئلی نفوز لە رپی تورکمانەکانەوه ئەنجامئیکى ئەوتۆئى نەبوو. لە کەرکووک، تورکمانئیک لە دەرەوهى خواستى بەرەى تورکمانى بووه جیگرى پارێزگار و، بەرەى تورکمانى بە هەموو کاندیدەکانى خۆیەوه لەم هەلبژاردنەى هەرئیمى کوردستان کەمتر لە 2000 دەنگى هینا، بۆیە بایەخى هەولێر بۆ تورکیاش وەک تاکە شوپنئیکى گرنگ لە سیاسەتە عێراقییەکەى ئەنقەرە زیاتر دەکات. ئەمە جگە لەوهى بەهۆى دەستپیکردنى قوئاخئیکى نوئى کرانەوهى کوردی، ئەنقەرە پئویستییهکی زیاترى بە پارتى دیموکراتى کوردستان دەبیت.

هەلبەت ئەنجامەکە زەرەریشى بۆ پارتى تیدایە، چونکە بەهۆى دابەشبوونى بازنەکانەوه ژمارەیهکی بەرچاوى کورسییهکانى پێشووى لەدەستداوه، کە لەوانەیه لە دانوستاندنەکانى پێکھێنانى حکومەتدا بە قازانجى نەشکیتەوه.

دووهم: ئەنجامەکانى هەلبژاردن بۆ یەکیتیش بردنەوه بوو. ئەو حیزبە بەراورد بە سالى 2021، 193 هەزار و 425 دەنگى زیادکردوو. پێدەچن لە هەلەبجە دەنگى کەمى کردبیت، بەلام هەر بە یەکەمى مایهوه. لە هەریەک لە سلیمانى و هەولێریش نزیکەى دووھیندەى 2021 دەنگەکانى خۆى زیاد کردوو. لەلایەکی دیکەوه حیزبە جیابووهوه سەرەکییەکان لە یەکیتى، وەک گۆران و بەرەى گەل نەیانئوانى سەرکەوتنئیکى ئەوتۆ تۆماربکەن، بەوهش سەرۆکی یەکیتى توانى لەم هەلبژاردنەدا حیزبەکەى گلێربکاتەوه، هەرەها پێگەى خۆى وەک سەرۆکی بئ رکا بەرەى حیزبەکەى، قایم بکات.

بۆ یەکیتى، دەنگدەرەى نارازى لە هەولێر ئامانجئیکى سەرەکی بوو کە زۆر لایەنى دیکەش چاوى تیبیرى بوو. لە نئو ئیسلاامییەکاندا کە

ئەوانىش چاويان لەو دەنگدانەى ھەولير بوو، بەگرتوو قەلمبازىكى گەورەى كرد و نزيكەى شەش جار دەنگەكانى زياد كرد. كۆمەلى ئىسلامى لە ھەولير جياوازيەكى ئەوتۆى نەكرد و نزيك لە خۆى ماويەو، بەلام لەوانەى بەنەرەتدا بزارەى دەنگدەرى ئىسلامى لەگەل يەكيتى نەبەتەو، سەرەراى ئەوەى لەماوەى ھەلمەتى ھەلبازاردنا، سەرۆكى يەكيتى دەيوست سۆزى ئىسلامىيەكان رابكيشيت. بۆيە دەتوانين بژين گەورەترين تەگەرەى يەكيتى لە ھەولير، نەوەى نوئ و لىستى بەرەى گەل و رەوتى ھەلوپست بوو. لەنئو ئەوانەشدا تەنيا نەوەى نوئ بوو وەك رەكابەرىكى گرنكى يەكيتى لە ھەولير خۆى جينگيركرد ،كە سن ھەلبازاردنە لە دواى يەك، دەنگەكانى خۆى لە ھەولير پلە بە پلە زياتر دەكات. كارنامەى يەكيتى لە دەھۆك شتىكى گەورەى تيدا نەبوو. بە بەراورد بە 2021 دەورى 3400 دەنگىكى زياد كردوو.

ھەرچۆنكى بىت، ئەم ھەلبازاردنە تاقىكردنەوەىيەكى گەورە بوو بۆ سەرۆكى يەكيتى بۆ ئەوەى پنگەى خۆى وەك دەسەلتادارى سەرەكى حيزبەكەى جينگيربكات، بەلام تاقىكردنەوەىيەكى دىكەيشە بۆ ئەدا سياسىيەكەى و چۆنپەتى مامەلەكردن بەو ھيزەى دەستى، لە دانوستاندەكانى لەگەل پارتى ديموكراتى كوردستان.

سپيەم: كارنامەى نەوەى نوئ سەرنجراكيشە، لەبەرئەوەى ئەو جولانەوەىيە سەرەراى ئەوەى پىكاتەيەكى حيزبى كارىگەرى نىيە، كەچى لە ھەر سن ھەلبازاردنەكەى 2018، 2021 و 2024 دا پلەپلە دەنگى خۆى زياد كردوو، ئىستاش وەك ئەدرىسى سەرەكى ئۆپوزىسيۆنى سياسى لىھاتوو.

چوارەم: رەوتە ئىسلامىيەكان لە ھەولير و سلېمانى بەھيزتر بوون، بەلام لە دەھۆك لەپاشەكشەدان. بە ئەگەرى زۆرەوە سياسەتى پارتى بۆ بەكارھينانى پەيوەندىيە نەريتىيەكانى كۆمەلگە وەك كانديدكردنى خەلك لە تيرە و ھۆزى جياجيا، كارىگەرى لەسەر ئەوە ھەبوو. چونكە ھەردووكان لە يەك ھەوزەو دەنگ دەبن. ھەر ئەو دەتوانيت ھۆكارى زيادبوونى دەنگەكانى نەوەى نوئ لە دەھۆكيش روون بكاتەو، كە زياتر لە دووھيندەى 2021 دەنگى لەوى ھيناو. واتا لە دەھۆك ئەو دەنگدەرەى كەمتر بايەخ بە پەيوەندىيە ئايىنى و خزماتىيەكان دەدات، رووى لە بزارەيەكى وەك نەوەى نوئ كردوو.

پينجەم: بەپى ئەنجامەكان دەردەكەويت؛ جگە لە شوينىكى وەك ھەلەبجە كە ئەويش ژمارەى دەنگدەرەكانى كەمترە، ريزەى ھاوبەشى ئەو دەنگەى كە كانديدى حيزبەكان ھيناويانە زۆر كەمە، ئەو ھش دەرىدەخات لەم ھەلبازاردنەدا كانديدەكان رۆلى سەرەكياى نەبوو، بەلكو حيزب و لەراستيشدا زياتر لە حيزبىش، سەرکردەى حيزبەكان دەورى كارايان لە گليكردنەوەى دەنگەكاندا ھەبوو.

رێژهی هاوبهشی دهنگی کاندیدهکانی سێ لایهنی براوهی بازنهکان

رێژه (%)	ژماره‌ی کاندید	دهنگی گشتی	ژماره‌ی لیست	بازنهکان
1.28	72	256,813	129	سلیمانی
1.38	45	136,131	157	سلیمانی
1.24	71	57,832	190	سلیمانی
1.76	65	345,822	190	ههولیر
1.13	63	110,353	129	ههولیر
2.15	27	103,684	157	ههولیر
2.00	48	400,603	190	دهۆی
6.46	13	46,444	157	دهۆی
4.28	22	42,447	148	دهۆی
15.54	6	12,530	129	هه‌له‌بجه
15.25	6	7,847	148	هه‌له‌بجه
14.87	6	4,940	190	هه‌له‌بجه

سه‌رچاوه: کۆمپسییۆنی بلای سه‌ربه‌خۆی هه‌لبژاردنه‌کانی عێراق / ناوه‌ندی لێک‌وێینه‌وه‌ی رووداو

شەشەم: ئەوئەش دەركەوت ھاتوھاوارى سۇشئالمىدىا و ھەبوونى فۇلۇوھەرزى زۇر، كارىگەرىيەكى گەورەى لەسەر رەفتارى دەنگدەران نىيە. كەمىى دەنگى ژمارەيەكى بەرچا و لە بانگخوازەكانى سۇشئالمىدىا يان ئەوانەى دىكە فۇلۇوھەرزى زۇريان ھەيە؛ ئەوئەى بەرپوونى دەرخست.

بۇچى لەوانەيە حكومت زوو پىكىبىت؟

خۇى لە راستىدا حكومتەكانى دواى ھەلۇزاردن لە ھەرىمى كوردستان ھەمىشە زۇريان پىن چووہ تاوہكو پىكىبىن، ئەمەى ئىستانش ھەروا ئاسان نابىت، بەلام رەنگە بەوجۇرەى جارى پىشوش نەبى، كە دەمىكى درىژى خاياند چونكە:

يەكەم: پىچەوانەى ئەو ھەموو سىنارىيۇانەى رىز دەكرىن، يەك سىنارىيۇى سەرەكى بۇ پىكھىنانى حكومت ھەيە. ئەويش ئەوئەىە حكومت بە بىن پارتى و يەكىتى پىكنايەت. پارتى ئەمە دەزانىت بۇيە ھەر لە ھەلمەتى ھەلۇزاردنەوہ تانىستانش ھەمىشە دەركايەكى بۇ يەكىتى بە كراوہىي ھىشتووہتەوہ.

دووہم: مىكانىزمەكانى بىراردان لەلاى يەكىتى ئاسانترن لە جاران، بە جۇرىك لەوانەيە لە كۇبوونەوئەيەكى لووتكەدا زۇر شت يەكلا بكاتەوہ.

سئىەم: بە ئەگەرى زۇرەوہ بەھۇى ئالۇزىيەكانى ناوچەكە، ھەريەك لە ئەكتەرە دەرەكىيەكانى كارىگەر لەسەر سەر پرۇسەى پىكھىنانى حكومت، خوازىارى ئەوئەن كابىنەى ئەمجارە زووتر پىكىبىت. بۇ حكومتى عىراق، بۇ شىعەكان و تەنانەت بۇ ئىرانىش لەم كاتەدا نارپوونى دۇخى ھەرىمى كوردستان دەتوانىت رىگە بۇ كرفتى ئەمنى بكاتەوہ. ھەر لەبەنەرەتدا بەھۇى شەر لە ناوچەكە، دەرفەتىكى نوچ بۇ كورد ھاتووہتەپىش. سەرنجى لاىنە دەرەكىيەكان جارىكى دىكە چووہتەوہ سەر پرسى كورد و بايەخى پىگەى كورد لە رپوى سىياسى و ئەمىنيەوہ زىادى كرددوہ. بۇ يەكەمجار دواى 45 سال، ئىران كوردىكى سوننەى كرده پارىزگار و پەيوەندىيەكانى لەگەل ھەرىمى كوردستانىش ئاسايى كردهوہ. بۇ توركيا كە بەنيزە قۇناخىكى نوچ سەبارەت بە پرسى كورد دەستپىبكات، ئاسايىبوونەوہى پەيوەندىيەكانى پارتى و يەكىتى و پىكھاننى حكومت بايەخىكى گرنكى ھەيە. تەنانەت ئەگەر ئەوئەش نەبىت، دىسان ھەر بۇى گرنكە، چونكە ناتەباى يەكىتى و پارتى دەرفەتى مانۇرى زياتر بە پەكەكە دەدات.

چوارەم: سالى داھاتوو ھەلۇزاردنىكى دىكە لەپىشە و ھەردوولايەنى سەرەكىي ھەرىمى كوردستان ماوئەيەكى كەمىان لەبەردەستە بۇ ئەوئەى جارىكى دىكە دەنگدەران بەم شىوئەيەى ئىستا رازى ببكەن و، بۇيان گونجاو نىيە كاتىكى زۇرى ئەمە بە گفوتوگۇى پىكھىنانى حكومت بەفپرو بىدەن.

لەكۇتايىدا، ناكرى ئەوئە لەبەر چا و نەگرىن كە فاكترى كەسىش كارىگەرىى لەسەر پەيوەندىيەكانى يەكىتى و پارتى ھەيە، كە لەوانەيە گفوتوگۇكان ئالۇز بكات. بەلام ئەگەر ھەردوولا لە سەر بنەماى سوود و زىان بچولئەوہ، ئەمجارەيان پىكھىنانى حكومت لە جارى پىشوو ئاسانتر دەبىت.